

Mi ad okot a reményre? – Gondolatok a 2022-es választások elé

Szepesi Balázs, 2022 április

Érdeemes azon is gondolkozni, miért és hogyan lehet jobb a világ. Írásunk a 2022-es választások előtti napokban tekinti át, mi az a hét folyamat ami világszinten, mi az a hét folyamat ami Magyarországon teheti jobbá az életünket.

A szomorú rész

Járvány, háború, világszintű eladósodás, infláció, növekvő társadalmi feszültségek, a világ gazdaság túlfinomult erezetének elpattanása, pozíciót és irányt vesztő nyugati világ. [Befelé megyünk a viharba.](#)

Miközben ingatag lett a lábunk alatt a talaj, a jövő lehetőségei a Veszélyesek és a Hazugok Tolvajok rémisztő plakátarcaiként tűnnek fel előttünk. A pokol különböző bugyrait kínálja nekünk a választás.

Forrás: nepszava.hu és rtl.hu

Amikor bő harminc éve megérkezett és a csillogó papírból kicsomagoltuk a Mesés Nyugatról érkező demokráciát, azt hittük szebbnél szebb jövőket rakhatunk ki belőle, ünnep lesz közösen választani, melyik is tetszik jobban. Persze már akkor is [kabaréba illő volt](#), hogy a "A vita észérvek logikus sorozatainak ütköztetése, amelyet konklúzió követ." Mégis, hittük picit a viccet, azt meg biztosra vettük, hogy a demokrácia egy nemes verseny. Ha nem is mindig elegánsan, de megerősíti a

közösséget, segít feltárni lehetőségeinket, tisztázni céljainkat, megtalálni közös értékeinket és tiszteletreméltóvá tenni különbségeinket. A boxmeccs pankrációna majd ketrecharccá vált, az első vérig pedig utolsó lehelletigé.

Ez igazából nem újdonság, 2018-ban is erről szólt az [Összkép választások előtti cikke](#). Újraolvasva a négy éves írást, meglepően nem öregedett a szöveg - néhány törzsolvasónkon kívül a legtöbb embernek fel se tűnt, hogy nem ma készült. Arról írtunk, hogy a politika világa saját természete és logikája szerint működik. A küzdelem azért válik egyre vadabbá és totálisabbá, mert a politika kordában tartására hivatott gazdasági, társadalmi és kulturális szereplők nem elég erősek.

Az Összkép a magyar társadalom és gazdaság működéséről szóló elemzések magazinja. [Iratkozz fel hírlevelünkre, kövess minket](#), ha szeretnéd mélyebben megérteni, hogyan működik Magyarország.

Azonban pár fontos jelenség tovább szomorította a négy évvel ezelőtt felvázolt képet. Egyrészt, akkor még a járvány és a háború előtt voltunk, az ország történelmének egyik legsikeresebb korszakának közepén tartott választást. Másrészt, azóta sok értelmes embert is ellentmondást nem tűrő agitátorra tévő politikai programmá forrhatott össze a másik fél teljes megsemmisítésének vágya.

Az első változás annyira magától értetődő, mint amennyire nyomasztó: véget értek a jó idők, [egyre beljebb megyünk a viharok korába](#).

A közéletben is ettől feszült tovább a pattanásig húzott húr? Vagy semmi új nem történt, a politikát kordában tartó erők hiánya miatt történt mindez? Talán a közbeszédet hiszterizáló digitális technológiák térnyerésétől fokozódik a helyzet? Vagy a felelőtlen politikai stratégiák miatt?

Jó lenne, ha az utolsó vagy az utolsó előtti magyarázat lenne az igaz, ezeken a legkönnyebb változtatni. A politikai stratégiák, ha nem is olyan könnyen, de formálhatóak. A digitális világ, ha egy picivel még nehezebben is, de szabályozható. Valószínűbb és szomorúbb, hogy a politikát keretek közé szorítani képes gazdasági, civil és szellemi erők gyengesége és a világszintű válság a felelős a közéletet egyre inkább szervező elszigetelő haragért. A politikai téren kívüli lassú építkezéssel erősíthetjük a politikát keretező tényezőket, a globális járványok, háborúk felett azonban nincsen hatalmunk.

Ha mindez igaz, akkor a jövőben tovább erősödik az acsarkodó feszültség.

A reménykedő rész

Ez azonban így nem elfogadható. Ha kikattintjuk magunkat a hírciklusból, járnak a buszok, rügyeznek a fák, sorra nyílnak a kerthelyiségek. A tavasz, az tavasz. Érdemes elgondolkozni küzdés közben azon

is, hogyan működhet a bízva bízás. Ezért a lényeglátás mélysége helyett inkább [nézzünk bizakodva a jövőbe!](#)

Ez nem csak lelki okokból fontos. A kizárólagosan borúlátó perspektíva kérlelhetlenül passzívvá és zárkózottá tesz. De ha nem [akarjuk bekeríteni a házunk](#), kell, hogy legyen képünk arról, hogyan alakulhat jól a világ. Csak akkor van meg a tette motiváló erő, ha vannak olyan lehetőségek, amelyek megérdemlik a tétet.

Sóhaj-Csodaasszony-Fárosz – Hármás befutó a Sose Halunk meg című filmben

A következőben néhány ilyen reményre okot adó lehetőséget vázolunk fel. Mindegyik megtörténhet - az optimisták szerint nagyobb, a pesszimisták szerint kisebb valószínűséggel. Aki érez megában erőt, az tehet is értük valamit. Akinek azt súgja a bölcsessége, hogy jobb a sorsára hagyni a világ alakulását, az egyszerűen bizakodhat bennük. Akinek nem tetszik a lista, az kitalálhat neki jobban tetsző pozitív forgatókönyveket. Minél többen gondolkoznak ezen, annál erősebb a hit és a remény, hogy még jöni kell, még jöni fog egy jobb. Hiszen a busz is hamarabb érkezik, ha többen várnak a megállóban.

Csukjuk be a szemünket és képzeljük el, lehetséges, hogy a világ békés, a viszontagságoknak jobban ellenáll, az érdekek és az értékek eltéréseit jobban tiszteli és kezeli, összehangoltabban működik. Magyarország vágyhat a jobbra, lehet őszintébb és higgadtabb, agilisabb és szellemesebb az embert jobban megbecsülő ország. Lássuk a részleteket!

Megfordulhat még a világ

1. **Béke** - A háború véget ér és azzal a tanulsággal záródik, hogy nagyon nem éri meg. Valódi, tartós, a háborús felek és a nagyvilág által egyaránt elfogadott béke születik, hiszen a konfliktus okozta károk és a miatta elmaradó bevételek egy intenzív nemzetközi együttműködésekre épülő világban túl nagyok.
2. **Válságállóság** - A Koronavírus enyhül, a járványkezelés eszköztára és szervezettsége nő. A sebezhetetlenség illúziójának elvesztése után megtanulunk együtt élni a kockázatokkal, jobban értékeljük a bezártság és szétválasztottság nélküli életet és felkészültebbek leszünk a vészhelyzetekre - mind egyéni, mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.
3. **Rugalmasság** - A járvány és a háború okozta világgazdasági válság következtében a vállalati stratégiák és az állami gazdaságpolitikák rugalmasabbak, biztonságra törekvőbbek, jobban szervezettebbek, az újításokra nyitottabbak lesznek. A válság kikényszerítette szervezési előrelépés idővel komoly növekedési lehetőségeket nyit meg.
4. **Modus Vivendi** - Az elmúlt évek csapásaiból tanulva a vezető hatalmak arra jutnak, hogy a komoly egymásnak feszülésekből származó veszteségek túl nagyok a konfliktusok útján megszerezhető esetleges előnyökhöz képest. Létrejön egy globális egyensúly, ami stabilan garantálja a világ biztonságát, elfogadja sokszínűségét, támogatja az országok közötti gazdasági kapcsolatokat és szilárd alapokat nyújt a globális kihívások (pld. felmelegedés, afrikai népességrobbanás, járványkockázatok) kezeléséhez.
5. **Vállalatok és államok közötti egyensúly** - A globális vállalathálózatok és az államok közötti viszony átalakulását jelzik a nyereségadó világszintű összehangolásának terve, a tech cégek működésének erősödő szabályozása, a kereskedelmi kapcsolatokat alakító szankciók és zöld vámok. Egy olyan új egyensúly jöhet létre, amelyben a helyi közösségek és a szociális szempontok érvényesítésében korábban gyengülő államok bevételtermelő- és szabályozási képessége javul, miközben a gazdasági szereplőket és az állami politikákat egyaránt fegyelmező globális verseny megmarad.
6. **A technológia megzabolázása** - A technológiai változások követésének egyéni és közösségi képessége javulásával, a közösségi szempontok és az új technológiák összeegyeztetését biztosító szabályozási tudás és kapacitások fejlődésével biztonságosabb, a káros mellékhatásoktól mentesebb lesz a gazdaság fejlődése.
7. **Európa megújulása** - Megindul az EU átszervezése a háború feltárta sebezhetőségek, a gazdasági kockázatok Európán belüli összefonódottsága és a globális befolyásvesztés következtében. A bürokratikus koordináció és az uniformizálás erősödését megállítják a közös érdekeken alapuló új célok és az azokat megvalósító politikák. A kontinenst ütőképesebbé teszi

egy olyan új rend, amelyet az erősebb és agilisabb globális fellépés mellett több megegyezés és tolerancia, kevesebb álszentség és bürokrácia jellemez.

A Kontroll c. film zárójelenete. Forrás: magyar.film.hu

Talpra magyar!

1. **Az emberi tényező felértékelődése** – Az aktivitási ráta növekedése, a népességfogyás következtében egyre nagyobb érték lesz az ember. A foglalkoztathatóságból származó hozam lehetősége mind az egyének, mind a munkáltatók szemében felértékeli az egészségügy, az oktatás jelentőségét, létrehozza azt a nyomást és támogatást, ami megtörheti a humán ágazatok több évtizedes átkait.
2. **Erősödő kezdeményezés, együttműködés** - A piacgazdasági működés évtizedek alatt felhalmozódó és a járványkezelés friss tapasztalatai nyomán egyre több vállalkozásánál váltja fel az adott helyzetet elfogadó, alkalmazkodó attitűdöt a kezdeményező, kísérletező, együttműködést kereső hozzáállás. Hasonló okokból a települések, a szakpolitikák is egyre gyakrabban választják a másolás és az igazodás helyett a saját megoldások keresését.
3. **Kijáráss helyett lobbizás** - A nagy átrendeződés 30 évének lezárultával, a fejlesztéspolitikai és monetáris politikai forrásbővítés megállásával egyre kisebb hozamot ígér a plusz állami források megszerzésének képessége. Az együttműködés hálózatait évtizedek alatt megszövő vállalkozások, ágazatok számára relatíve felértékelődik a működési feltételek javítását, a

szabályozás minőségét fókuszba helyező érdekvényesítő stratégia a pótlólagos források, egyedi előnyök megszerzésért folytatott versennyel szemben.

4. **Fehéredés** – Az informatikai lehetőségek megerősítik a szabályok betartásának nyomon követhetőségét, ezáltal az állami hatóságok eszköztárából kikopik az elrettentő erőként használt túlszabályozás. A gazdaság fehéredése eléri azt a kritikus pontot, amikor a hasznát eltitkoló üzleti magatartás lesz a normaszegés. Mindez ahhoz vezet, hogy az állam és a magánvilág közötti informális alkuk elfogadottsága csökken, egyre több területen veszíti el nem hivatalos legitimitását a hálapénz, a korrupció.
5. **A civil világ spontán erősödése** - A jólét növekedése, az azt veszélyeztető kockázatok láthatóvá válása, a járvány bezártságának és a leküzdéséhez szükséges összefogás élményei mind arra mutatnak, hogy felértékelődik a világ munkán és pénzen túli része: a szabadidő, az önfejlesztés, a közösség. Az öntevékenység és a spontán együttműködések megerősödése a társadalom minden szegmensében a polgárosodás erősödésével jár, jelentsen az több túrázást, ünnepet, sportot vagy kultúrát. Mindezek mellett a személyközi kommunikáció digitális forradalma is segíti a társadalmi szövetek megerősödését, a közösségek felértékelődését.
6. **Új közbeszéd** - Egyre többen ismerik fel, hogy a tömegdemokrácia és a klikkékonyság alapú média szereplőitől nem várhatjuk el a világ alapos értelmezését, az új gondolatok és megoldások kidolgozását. Egyre több izgalmas műhely, fórum jön létre, amelyekből lassan összeáll egy új színvonalas közbeszéd. Kiforrja magát egy a sokszínűséget elfogadó, a színvonalat értékelő, a párbeszédet kereső világ a politikai és üzleti kommunikáció harsányságára, tömör egyszerűségére épülő tömegnyilvánosság mellett.
7. **Helyét megtaláló értelmiség** - Az értelmiségi lét több évtizedes válsága lassan megoldódik. Kikopnak azok a téves illúziók, hogy az értelmiség szellemi vagy morális irányításra hivatott élcsapat lenne. Fokozatosan létrejönnek azok az egyéni stratégiák, intézmények, hálózatok, amelyek képesek a praktikus világ számára értékelhető (így közvetve vagy közvetlenül megfizetett) tevékenységgé tenni a tudás átadását, az új gondolatok, javaslatok kidolgozását, az érdekek és az értékek közötti összhang megteremtését.

A közélet nem csak arról szól, hogy parlamentet választunk, hanem arról is, hogy eldöntjük, milyen remények, ha nem is biztos, de elképzelhető pozitív forgatókönyvek mentén éljük az életünket.